

Koks gi būtų rugsėjis be „Vaižgantinių“?

„Vaižgantinių“ laureatai Gvidas Kazlauskas ir Liutauras Degėsys

Rugsėjo 12-ąją Svėdasų seniūnijos Malaišių kaime vėl šurmuliavo tradicinės, jau dvyliktosios, „Vaižgantinės“. Jas vėl organizavo Svėdasų seniūnija, Anykščių kultūros centro Vaitkūnų skyrius, asociacija Vaižgantiečių klubas „Pragiedrulys“ ir Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus kartu su partneriais: Anykščių kultūros centru bei neseniai susikūrusia Vaižganto krašto bendruomene.

Šį kartą dėl koronaviruso grėsmės visiems teko prisilaikyti Vyriausybės patvirtintų saugos reikalavimų. Tačiau tai nesugadino šventės nuotaikos, juolab, kad renginį skambiais muzikos akordais ir puikiomis dainomis pagyvino Anykščių kultūros centro kapela „Grieža“, vadovaujama Kęstučio Grigaliūno. Oras renginiui po atviru dangumi buvo palankus, nelijo, diena buvo dar rudeniškai šilta.

Malaišiuose, kuriems spalio mėnesį sukaks net 765-eri, tądien buvo įteiktos net trys premijos. Literatūrinės Vaižganto premijos, įsteigtos Lietuvos

rašytojų sąjungos, Lietuvos žurnalistų sąjungos, Nacionalinės žurnalistų kūrėjų asociacijos devynioliktąjį laureatą pristatė premijos vertinimo komisijos narys, Lietuvos žurnalistų sąjungos valdybos atstovas Gerimantas Statinis. Jis ir įteikė laureato regalijas poetui, filosofui Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos Filosofijos katedros vedėjui profesoriui Liutaurui Degėsiui už novatorišką literatūrinio meistriškumo ir aktyvaus pilietiškumo dermę publicistikoje ir eseistikoje. Svėdasiškiai naująjį laureatą papuošė

ąžuolo lapų vainiku, jį sveikino Lietuvos Respublikos Seimo narys Antanas Baura, Anykščių rajono mero Sigučio Obelevičiaus sveikinimą perdavė mero patarėja Donata Sabaliauskaitė, susilaukta ir kitų sveikintojų linkėjimų, dovanų, gėlių.

Svėdasų seniūnijos seniūnas Saulius Rasalas paskelbė dvyliktosios Vaižganto mažosios premijos „Už nuopelnus Svėdasų kraštui“ pavardę. Tokio apdovanojimo, kuri įsteigė Svėdasų seniūnija kartu su asociacija Vaižgantiečių klubas „Pragiedrulys“, šiemet nusipelnė kraštietis mokslininkas technologijos mokslų daktaras docentas Gvidas Kazlauskas, garsėjantis savo patriotiška veikla, užmojais įamžinti ir pagerbti Vaižganto atminimą. Įteikus piniginę premiją (mecenatas – svėdasiškis verslininkas Algimantas Čaplinskas), uždėjus ąžuolo lapų vainiką, išklaudus Seimo nario A. Bauros sveikinimą, rajono mero S. Obelevičiaus skirtus Padėkos žodžius, priėmus gėlių puokštes iš artimųjų, renginio organizatorių, pasėdėjus „Vaižgantinių“ krėsele ir papozavus fotografams, žodį tarė ir naujasis laureatas. Jis teigė, kad šį įvertinimą ir pagarbos ženklą norėtų pasidalinti su savo broliu, šviesaus atminimo architektu Broniumi Kazlausku.

Nukelta į 2 p.

Nors ir baiminantis koronaviruso, į „Vaižgantines“ susirinko nemažai dalyvių

Koks gi būtų rugsėjis be „Vaižgantinių“?

Atkelta iš 1 p.

Tai jie abu kartu organizavo 120 liepų alėjos, skirtos Juozo Tumo-Vaižganto 120-osioms metinėms, sodinimą Malaišiuose, Tumų sodybvietės tvoros ir Vaižganto biusto postamento remontą, partizanų kapų tvarkymą Kunigiškių kapinėse ir panašias akcijas. Laureatas kvietė visus svėdasiškius susivienyti bendram tikslui, kad Svėdasų vardas skambėtų ne tik per rašytojo Juozo Tumo-Vaižganto kūrybą, bet ir per dabartinės kartos gerus darbus, kad artimiausiu metu Svėdasai taptų mažąja kultūros sostine, dar didesniu traukos centru turistams, miela ir brangia gyvenanti vietove vietiniams žmonėms. Doc. dr. Gvidas Kazlauskas kartu su laikraščio „Svėdasų varpas“ redaktoriumi Stasiu Gavenavičiumi netgi įteikė Svėdasų seniūnui S. Rasalui visiems šio krašto gyventojams skirtą įrėmintą priesaką, kokių tikslų reikėtų siekti artimiausiu metu ir netolimoje ateityje.

Gražiai buvo pagerbtas, pasveikintas ir jaunimui skirtos kun. Aleksandro Papučkos vardo „Meilės ir gerumo“ premijos laureatas Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos auklėtinis, daugelio konkursų dalyvis ir prizinininkas, sporto entuziastas, pilietiškas jaunuolis, aktyvus visuomenininkas Gvidas Eigėlis, kuriam premiją įteikė mecenatas Svėdasiškių

Naujasis laureatas doc., dr. Gvidas Kazlauskas ir „Svėdasų varpo“ vyr. redaktorius S. Gavenavičius skaito priesakus svėdasiškiams, perduodamus Svėdasų seniūnui Sauliui Rasalui (kairėje)

draugijos „Alaušas“ Garbės pirmininkas Algimantas Indriūnas, o sveikino ir šventės organizatoriai, ir parlamentaras, ir mero patarėja...

Dar keletui veiklių Svėdasų krašto žmonių Vaižganto atminimo puoselėtojų atsidėkodamas už jų entuziazmą ir pastangas lietuviškas trispalves įteikė parlamentaras Antanas Baura, o rajono mero padėką patarėja Donata Sabaliauskaitė įteikė viešintiškiui tautodailininkui medžio drožėjui Pranui Petroniui, kuris „Vaižgantinių“ išvakarėse padovanojo savo sukurtą originalią trijų skulptūrų kompoziciją Vaižganto apysakos „Žemaičių Robinzonas“ motyvais.

Dalyvauti renginyje, stebėti apdovanojimus, klausytis pasisakymų niekam neprailgo, nes vis palinksmindavo kapela „Grieža“. Baigiant oficialiąją dalį,

seniūnas Saulius Rasalas, padėkojęs visiems už dalyvavimą šventėje, išsakė ir nerimo žodžius. Svėdasų krašte labai daug lankytinų vietų, istorinio ir kultūrinio paveldo objektų. Tačiau dabar rengiamame Lietuvos Respublikos teritorijų bendrajame plane iki 2030 metų regionų lygmens sprendiniai ir prioritetai Svėdasų kraštą aplenkia, kultūros vertybių sąrašuose objektų, susijusių su Vaižganto bei kitų žymių žmonių gyvenimu, kūryba, lyg ir nebeieka. Todėl buvo pasiūlyta kreiptis į atitinkamas institucijas, kad ruošiamas Bendrasis planas būtų pakoreguotas. Tam šventės dalyviai entuziastingai pritarė ir aktyviai dėjo parašus po parengta peticija.

Pasibaigus oficialiajai renginio daliai dar niekas neskubėjo į namus. Ant senųjų pastatų sienų veikė dvi fotografijų parodos: Simona Bagdonaitė kvietė nuotraukomis prisiminti 2019-ųjų „Vaižgantines“, o Vytautas Bagdonas eksponavo parodą „Koks gražus gimtasis Vaižganto kraštas“.

Utenos pulkininko Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės nariai visus vaišino gardžia šauliška koše ir žolelių arbata. Kas norėjo, galėjo pasišildyti prie svėdasiškių miškininkų dovanoto laužo, įsigyti knygų ir suvenyrų Vaižgantiška tematika.

Vilius Kepalas

Juozo Tumo-Vaižganto gimtadienio minėjimas Kaune

V. Senvaitis

Kasmet rugsėjo mėnesį, prisimenant Juozo Tumo-Vaižganto gimtadienį, jo gimtinėje vyksta „Vaižgantinės“. Gimtadienis paminėtas ir Kaune, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos salėje. Čia rugsėjo 8 d. buvo pristatyta

Kalba A. Pakėnas

knyga „Iš širdies ir tikru reikalu...“ Tai didelės apimties pasakojimas apie tarpukario Lietuvos visuomenę, to laiko problemas, idėjas, rūpesčius, darbus žvelgiant į ateitį, Juozo Tumo susirašinėjimas su dukterėčių Bronės

Mėginaitės-Klimienės ir Barbaros Mėginaitės Lesauskienės šeimomis. Knygą parengė dr. Jurgita Žana Raškevičiūtė ir Aistė Kučinskienė. Knygos pristatyme dalyvavo leidėjai iš Lietuvos literatūros ir tautosakos instituto, Gytis Vaškelis ir kiti. Lietuvai pagražinti draugijos pirmininkas, poetas Alfas Pakėnas papasakojo apie Juozą Tumą-Vaižgantą. Savo prisiminimais iš mamos Elenos Tumaitės-Senvaitienės pasakojimo apie J. Tumą, pasidalino jos sūnus, Kauno Vaižgantiečių klubo narys Valerijonas Senvaitis. Buvo skaitomos ištraukos iš Juozo Tumo-Vaižganto kūrinių. Renginį vedė Dalia Poškienė.

Vitas Rimkus, muziejninkas

Kas „Vaižgantinių“ laureato kalboj nepasakytą?

Yra toks posakis, kad žmonės gimsta princiais ir princesėmis, tik gyvenimas paverčia juos varlėmis... Pavojingi tie visuomenės bučiai, kurie visiškai atvirkščiai nei pasakose – princus ir princeses paverčia varlėmis. Premijos irgi gali nubučiuoti rašytoją. Paversti laiminga, kvarkiančia, savimi patenkinta varle. Tokie premijų pabučiuotieji taip ir laukia, kol juos ir vėl kas nors pabučiuos – kad ir vėl ateis kokie pasakų karžygiai ir savo bučiais iš naujo – atvers juos princiais ir princesėmis. Jie ne gyvena, o tik laukia, kol pradės gyventi. Jų gyvenimas yra to tikro gyvenimo laukimas. Liaudis taip ir sako: sėdi kaip pabučiuotas...

Menininkas labai anksti susiduria su tokių bučių pavojumi, už teisingą

šiuoliuką ir kvarktelėjimą laiku menininkas gali būti pagirtas ir pavadintas daug žadančiu arba perspektyviu. Tokie pabučiuoti rašytojai pradeda aprašinėti teisingą, tikrą gyvenimą ir tampa aprašytojais. Jie pamiršta, kad turėtų kurti naujus utopinio pasaulio vaizdinius, nebūtas menines realybes, paralelinius pasaulius, kuriuose galėtų apsigyventi žmonės, pasaulius, kuriuose norėtuši apsilankyti vėl ir vėl. Jie pamiršta, kad rašytojas yra pavyzdys kiekvienam žmogui, kad galima susikurti savo gyvenimą, savo realybę, kad reikia nugyventi tą gyvenimą unikaliai, nepakartojamai, o ne „teisingai“, ne „taip, kaip reikia“, ar neduok Dieve – „kaip visi“. Jei rašytojas yra varlė, suprantama, kad ir jis pats bando pabučiuoti savo ska-

itytojus ir paversti juos varlėmis. Ir tai yra labai opi visų rašytojų problema: kaip apsiginti nuo bučių, kaip nepavirsti tuo, „kuo reikia“. Kaip nepavirsti tokio rašytoju, kokių reikia visiems, kaip atlaikyti baisiausios jėgos – „teisios daugumos“ atakas. Rašytojas turi tik žodžius. Ir tais žodžiais jis turėtų žadinti visą visuomenę budrauti. Skatinti pamatyti daugiau, negu matosi. Kviesti ne tik gyventi, bet ir galvoti, kaip ir kodėl gyventi.

Pasakose, kaip žinote – pabučiuos varlę, ji pavirsta princu arba princese. Gyvenime, deja, yra didžiulis pavojus – pabučiuos varlę – pačiam galima pavirsti varle.

Liutauras Degėsys

Malaišiuose vykusių 12-ųjų „Vaižgantinių“ aidai

Šiomet Vaižgantinių šventėje sveikinome laureatus: docentą Liutaurą Degėšį, Gvidą Kazlauską. Mane, kaip buvusią Svėdasų mokyklos abiturientę, labiausiai sujaudino ir nudžiugino, kad Svėdasų draugijos „Alaušas“ garbės pirmininkas Algimantas Indriūnas Svėdasų gimnazijos mokiniui Gvidui Eigeliiui įteikė Aleksandro Papučkos vardo „Meilės ir gerumo“ premiją.

Tačiau man pritrūko aktyvesnio Svėdasų gimnazijos administracijos, mokytojų ir mokinių įsitraukimo.

Manychiau, kad Lietuvoje keturios gimnazijos, turinčios garbingą J. Tumo-Vaižganto vardą, paeiliui kas ketvirtą metų galėtų prisidėti prie „Vaižgantinių“ organizavimo, gal įsteigtų net ir kokią sąvają premiją, pavyzdžiui, už geriausiai parašytą

rašinėlių Vaižganto kūrybos tematika arba už „Lietuvai pagražinti“ veiklą ir panašiai.

Už gražią ir sklandžią šventę ačiū pagrindiniam organizatoriui, šventės sielai, žurnalistinei Vytautui Bagdonui, Svėdasų seniūnijai, Anykščių merijai, Seimo nariui Antanui Baurai.

Birutė Janonienė

Aplankykite akvarelinės tapybos parodą Svėdasų bibliotekoje

Svėdasų bibliotekos meno galerijoje šį penktadienį atidaryta Panevėžio 5-osios gimnazijos pasirenkamojo dailės dalyko akvarelinės tapybos darbų paroda. Eksponuojami šių mokyklą jau baigusiu mokinių darbai.

Dailės mokytojas Vilius Jėčius pasidžiaugė, kad beveik visi šios parodos kūrėjai pasirinko su menu susijusias studijas. Į parodos atidarymą mokytojas atsivežė dabartinius savo mokinius, kuriems buvo smalsu pamatyti, kaip jų draugų ir pažįstamų darbai atsiskleidžia bibliotekos meno galerijos erdvėje.

Vienaparodosdalistarsičiurlioniškos šviesos palytėta – šokis, judesys, gyvenimo bangavimas, užburtas švelniais akvarelės potėpiais.

Kita dalis – pasaulio paukščiai ir gyvūnai – išreikšti ryškesnėmis spalvomis, dvelkia egzotiškais kraštais. Svečiai apžiūrėjo Svėdasų bibliotekos

Vilius Jėčius, Rimanta Adomaitienė ir Panevėžio 5-osios gimnazijos mokiniai.

Ingos Kilienės nuotrauka

„Šimtmečio svėdasiškių galeriją“, kurioje dailininko Alvydo Latėno bei Pranciškaus Gerliko nutapyti labiausiai Svėdasams, Lietuvai ir pasauliui XX amžiuje nusipelnę svėdasiškiai. Rimantos Adomaitienės apdovanoti Ma-

laisių pievų medumi parodos lankytojais išskubėjo susipažinti su Vaižganto kraštu plačiau.

Paroda vyks iki lapkričio 10 d.

Inga Kilienė

„Vaižgantinių“ aidai

Mūsų seneliai buvo katalikai, gilaus tikėjimo, rėmė bažnyčią, artimai bendravo su kunigais, skaitė šventus raštus, ypač mėgo kanauninko J. Tumo Vaižganto parašytas mintis. Rusams okupavus Lietuvą visi buvo išvežti į Sibirą. Man mama nuolat aiškino katalikų tikėjimo dvasinę reikšmę.

Grižus į Lietuvą meilė tėvų žemei neišblėso. Baigiau Kauno Politechnikos institutą, stažavausi JAV universitete, lankau kultūrinius renginius, važiuoju į Svėdasų seniūnijoje organizuojamas švenčių iškilmes. Šiais metais teko būti 12-ose „Vaižgantinėse“. Tai puikiai organizuotas renginys.

Noriu nuoširdžiai padėkoti šventės organizatoriams: Svėdasų seniūnui, Vaižganto muziejaus vadovui, koncerto atlikėjams, vietos bendruomenei.

Laima Mogenienė

„Gražiausia aplinka 2020“

Konkurso kategorijoje „Gražiausia individualaus gyvenamojo namo/sodybos aplinka“ III vietą Anykščių rajone laimėjo Neringos ir Kęstučio Matulevičių sodyba. Sveikinimai ir pagarba šeiminkams.

Šiais metais iš seniūnijos gražiausiai tvarkomos aplinkos konkurse dalyvavo net 5 individualios sodybos, o kaip organizacija – Anykščių socialinės globos namų Svėdasų filialas. Iš rajono atvykusi komisija žavėjosi ir išlaikyta senolių dvasia, ir originalumu, ir naujai suremontuotų sodybų tvarkingumu, ir lakoniškumu, ir išsaugotais vaizdais į apylinkes. Iš beveik pusės šimto aplankytų rajono sodybų tik 7 tapo laureatėmis ir iš mero pavaduotojo Dainiaus Žiogelio ir administracijos direktorės pavaduotojos Venetos Veršulytės rankų gavo gražius stiklinius obuolius, diplomus ir piniginius prizus. Neliko nuskriausti ir likę konkurso dalyviai, nes visi gavo kvietimą į apdovanojimų šventę ir galėjo pasidžiaugti Žilvino Žvagulio koncertu. Seniūnija dėkoja visiems dalyviams.

Laureatai Neringa ir Kęstutis Matulevičiai Obuolinių šventėje

„Metų ūkis 2020“

Komisija apžiūri Vytauto ir Jurgitos Senvaičių ūkį

Anykščiuose š. m. rugsėjo 19 d., per Obuolines, apdovanoti konkurso „Metų ūkis 2020“ nugalėtojai.

Nugalėtojus sveikino Anykščių rajono savivaldybės meras Sigutis Obelvičius, Anykščių rajono savivaldybės Žemės ūkio skyriaus vedėjas Virmantas Velikonis, Anykščių rajono ūkininkų sąjungos pirmininkas Žilvinas Augustinavičius ir Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos Anykščių biuro vadovė Vilma Lebedė. Iš mūsų seniūnijos tarp nominuotųjų ir pasveikintųjų buvo Jurgitos ir Vytauto Senvaičių ūkis (Sliepsiškio kaimas).

Kai konkurso komisija apžiūrino ūkį, gaspadorius Vytautas papasakojo apie realius planus plėsti savo tvartus, keisti bandą. O komisiją ypač sužavėjo, kaip Vytautas su meile pasakoja apie savo prižiūrimus mėsinius galvijus. Pavyzdžiui, kaip be pykčio apgailėjo automobilį, per kurio stogą „praėjo sunkiasvoris“. Todėl nominacija skambėjo labai teisingai – „Už meilę gyvūnams bei ūkio plėtros planus“.

Saulius Rasalas

Seniūnijos teritorija priklauso net keturių rajonų parapijoms

Niekur nepavyksta rasti Panevėžio vyskupijos parapijų ribų. Vienintelis prieinamas šaltinis nuo 2006-ųjų vasaros veikianti svetainė www.anykstenai.lt. Ji pateikia vis atnaujinamas ir papildomas žinias apie 880 vietovių. Prie daugelio vietovių nurodyta, kokios parapijos priklauso. Dauguma Svėdasų seniūnijos vietų priklauso Svėdasų Šv. arkangelo Mykolo parapijai. Šimonių girioje Andrioniškio ir Svėdasų seniūnijų ir parapijų ri-

bos sutampa: Galvydžiai ir Juodaglynis – Svėdasų parapija, Andrioniškio seniūnijos Purniškis – jau Inkūnų. Šventosios upe atskirti Debeikių seniūnijos Mičionys, Ragaišiai irgi priklauso Inkūnų parapijai. Šventąja einant į aukštupį, Pūstinka, Mickūnai, Antupiai, Gerkonys, Mikniūnai priskirti Debeikių parapijai, o abiejuose upės krantuose išsidriekęs Kuprių kaimas – Svėdasų parapijai. Nuo Butėnų upe atskirti Jononys priklauso Vyžuonų parapijai.

Šaltiniai dar Svėdasų, o Žalioji, Vilkabrukiai ir Kunigiškių II kaimas – Vyžuonų parapija (Utenos r.). Tadauskai priklauso Duokiškio (Rokiškio r.) parapijai, Jotkonys priklauso Adomynės (Kupiškio r.) parapijai. Tad Anykščių rajono ribose seniūnijos kaimai kitoms anykštietiškomis parapijoms neatiduoti, o po pakraščius kalendavoja, net kitų rajonų kunigai.

Saulius Rasalas

Vyr. redaktorius Stasys Gavenavičius
tel. 8 677 71514

Leidėjas Svėdasų literatų klubas „Sietuva“
kodas 154314137

ISSN 2424-5801

Redakcinė grupė:

Inga Kilienė tel. 8 687 57137
Liveta Malcevičiūtė, tel. 8 605 00761

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuve@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitanas